

Baltian ja EU-maiden kauppa: todellisuuden ja mahdollisuuksien vertailua

MIKA ERKKILÄ JA MIKA WIDGRÉN¹

Aluksi

Neuvostoliiton hajoaminen ja siitä alkanut Keski- ja Itä-Euroopan maiden (KIE-maiden) taloudellinen ja poliittinen avautuminen on tuonut nämä maat mukaan kansainväliseen vaihdantaan. Vaikka näiden maiden taloudelliset vaikeudet ovat tällä hetkellä mittavia, tulevaisuudessa ne muodostavat tärkeän markkina-alueen kaikkien Euroopan maiden kannalta.

KIE-maiden liberalisoituminen on nostanut esille lukuisia mahdollisuuksia myös Suomessa. Maantieteellisen sijaintinsa vuoksi Suomen asema tässä kehityksessä on yksi kiinnostavimmista (vrt. Baldwin 1994). Suomen lähialueet muodostavat väestöltään huomattavan potentiaalinalueen ja luontevan markkina-alueen Suomen ulkomaankaupalle, kun Viro, Latvia ja Liettua ovat itsenäistyneet.

Entisen Neuvostoliiton romahdettua Suo-

men ja Baltian maiden taloudelliset ja poliittiset yhteydet ovatkin tiivistyneet. Samalla myös EU on osoittanut kiinnostustaan tiivistää kaupallisia suhteitaan Baltian kanssa. Tästä ovat olleet osoituksena vapaakauppasopimukset Baltian maiden kanssa sekä niiden jatkoksi neuvoteltavat Eurooppa-sopimukset.

Suomen ulkomaankauppa on kasvanut kaikkien Baltian maiden kanssa hyvin nopeasti vuosien 1992-1994 aikana. Tänä vuonna Suomen vienti Baltiaan lähentelee jo 5 miljardin markan rajaa. Suurin osa viennistä suuntautuu Viroon.

Tarkastelemme seuraavassa Viron, Latvian ja Liettuan kaupan potentiaalia yksittäisten EU maiden kanssa. Kaupan potentiaalia on arvioitu ns. gravitaatiomallin avulla, jota on käytetty paljon viimeaikaisissa empiirisissä tutkimuksissa Keski- ja Itä-Euroopan (KIE maat) avautumisen myötä. Tämä merkitsee uutta tilannetta maailmankaupan kannalta ja sen myötä gravitaatiomallin suosio on uudelleen kasvanut².

¹ Perustuu esitelmään XVII kansantaloustieteen päivillä Tallinnassa. Kiitämme Kari Alhoa ja Pertti Haaparantaa arvokkaista kommentteista ja Kaarina Heroldia tutkimusavusta.

²ks. esim. Wanga ja Winters 1991; Hamilton ja Winters 1992; Baldwin 1993 ja 1994).

Aiempien tutkimusten keskeinen tulos on ollut se, että Länsi-Euroopan maiden kaupan potentiaali KIE-maiden kanssa ylittää monenkertaisesti aktuaalisen arvonsa annetuilla tulo-tasoilla. Tyypillisesti potentiaali ylittää aktuaalisen tason noin kaksin- tai kolminkertaisesti. KIE maiden suhteellinen merkitys yksittäisille EU maille on suurin Italialle, Itävallalle, Kreikalle ja Suomelle. Jos KIE maiden tulotason annetaan konvergoitua Länsi-Euroopan tasolle pitkällä aikavälillä, potentiaali kasvaa vielä entistään.

Kaupan potentiaalın arvioimisesta

Seuraavassa keskitytään tarkastelemaan EU-maiden kaupan potentiaalia Baltian-maiden kanssa sekä Baltian maiden keskinäistä kauppaa. Esityksen tarkoituksena on tuoda esille, kuinka eri EU-maiden kauppa on Baltian-maiden itsenäisyyden alkuvuosina kehittynyt suhteessa kaupan mahdollisuuksiin. Kaupan mahdollisuuksia voidaan arvioida usealla tavalla. Euroopan unionin ja Baltian maiden kaupassa karkeana viitteenä voitaisiin käyttää esimerkiksi maailmansotien välistä ajanjaksoa, jolloin kauppasuhteen olivat normaalit ja esimerkiksi Viron tulotaso suunnilleen samalla tasolla kuin Suomessa.

Karkeiden viitteiden hakeminen näin kaukaa menneisyydestä kohtaa kuitenkin ongelmia. Vaikka olosuhteet Suomen ja Baltian välillä palaisivatkin maailmansotien välisen ajan mukaiseksi, ovat Euroopassa ja muualla maailmassa vallitsevat kauppajärjestelyt muuttuneet huomattavasti. Tämän vuoksi lukuja Baltian maiden merkityksestä Suomen ulkomaankaupalle ja Suomen merkityksestä Baltian maiden ulkomaankaupalle 1920-30-luvulla voidaan sellaisenaan käyttää vain karkeana vertailukoh-tana tulevaa kehitystä pohdittaessa.

Arvioitaessa ulkomaankaupan potentiaalista tasoa kahden maan välillä tulisi pyrkiä otta-maan huomioon sellaisia taustatekijöitä, jotka ovat mahdollisimman riippumattomia taloudellisista suhdanteista. Onhan potentiaalisen tason selvittämisessä tavallaan kyse pitkän aikavälin tasapainon etsimisestä. Tällöin nämä taustatekijät kuvaavat toisaalta tekijöitä, jotka ovat luontaisia minkä tahansa maiden välisessä ulkomaankaupassa, mutta toisaalta sellaisia, että kauppajärjestelyt ja muut erityispiirteet otetaan huomioon.

Tällainen lähestymistapa voidaan analyytisesti toteuttaa niin sanotun ulkomaankaupan vetovoimamallin avulla. Siinä arvioidaan kahden analysoitavan maan ulkomaankaupan pitkän aikavälin potentiaalista tasapainotasoa maiden etäisyyden, tulotasojen ja asukaslu-kujen avulla. Lisäksi otetaan tyypillisesti huomi-oon arvioitavien maiden kulttuuri-, kieli- ja kauppasuhteet, joiden voidaan ajatella lisäävän kauppavaihdon mahdollisuuksia. Tulotaso ku-vaa kysyntää, asukasluvu talouden kokoa, kauppasuhteet kaupankäynnin ympäristöä ja etäisyys kaupankäynnin kustannuksia laajassa mielessä (ml. kuljetuskustannukset).

Vetovoimamallia on sovellettu kohtalaisen runsaasti vastaaventyypisiin ja myös Itä-Euroopan avautumisen vaikutusten arviointiin³. Seuraavassa esitetyt tulokset perustuvat kirjoit-tajien aiempaan tutkimukseen (ks. Erkkilä ja Widgrén 1994), jossa päivitimme Wang- Winters -tyyppisen vetovoimamallin käyttäen Euroopan kauppa-aineistoa. Menetelmällisesti emme ole pyrkineet uusiin ratkaisuihin, vaan jo

³ Itä-Euroopan maiden kaupanpotentiaalia ovat arvi-oineet vetovoimamallin avulla ainakin Baldwin (1993, 1994), Wang ja Winters (1991) sekä Hamil-ton ja Winters (1992).

Taulukko 1. Gravitaatiomallien estimointituloksia

Muuttujat	Erkkilä& Widgren (1)	Wang-Winters (1991)	Baldwin (1994)
Vakio	-15,2 (16,6)	-12,49 (32,4)	-19,7 (33)
D_{ij}	-0,25 (7,1)	-0,75 (22,2)	-0,83 (31)
N_i	0,79 (20,9)	0,38 (15,7)	0,79 (76)
N_j	0,84 (22,2)	0,22 (8,2)	0,78 (73)
Y_i	1,08 (20,5)	0,79 (58,2)	1,4 (38)
Y_j	0,95 (18,0)	0,80 (42,8)	1,17 (39)
P_{ij}	0,67 (5,7)	0,7 (2,2)	0,58 (10)
A_{ij}	1,19 (8,5)	0,78 (3,3)	0,26 (5)
S_{ij}			
R^2	0,87	0,7	0,85

Kerrointen t-arvot on esitetty suluissa

rakennettujen mallien tuloksia sovelletaan EU:n ja Baltian kaupan potentiaalın analysointiin.

Vetovoimamalli on varsin karkea tapa arvioida ulkomaankaupan määräytymistä, varsinkin, kun sen teoreettiset perustelut ovat edel-

leen osin avoin kysymys. Toisaalta gravitaatiomalleille on tyypillistä, että ne selittävät eri maiden välisiä kauppavirtoja varsin hyvin. Yksi seikka, joka on hyvin keskeinen arvioitaessa kaupan kehittymistä on BKT:n ja kaupan välinen suhde. Poikkileikkausaineistosta estimoi-

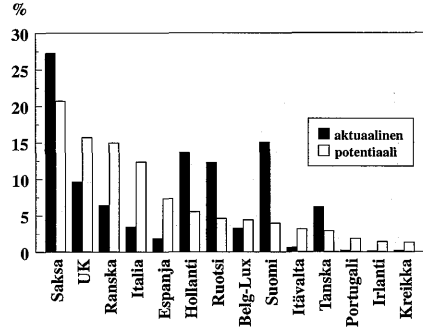
tuna gravitaatiomalli ei kykene ottamaan huomioon mahdollisia epälinearisuuksia, joita muuttujien välillä vallitsee, vaan tietyn suuruisen BKT:n lisäys on vaikutuksiltaan samanlainen kaikilla tulotasoilla. Kun estimoinnissa on lisäksi käytetty tässä suhteessa kohtalaisen homogeenista Euroopan aineistoa, on luultavaa, että BKT:lla mitaten köyhempien KIE-maiden kaupan reaktio BKT:n kasvuun on erilainen. Yksi tapa lieventää ongelmia on käyttää estimoinnissa paneeliaineistoa (Baldwin 1994).

Baltian EU-kaupan maajakauma

Ottamalla huomioon edellä esitetyt gravitaatiomallin rajoitteet tarkastelemme seuraavassa EU:n ja Baltian välisen kaupan potentiaalia lähinnä eri EU-maiden keskinäisen aseman näkökulmasta. Tulosten laskemiseksi olemme olettaneet kaikkien Baltian maiden tämänhetkiseksi tulotasoksi (bkt/cap, PPP) 5000 USD. Käytettävissä oleva tilastoaineisto vaihtelee tässä suhteessa runsaasti, eikä mikään tietty luku tunnu olevan sen perustellumpi kuin joku toinenkaan. Näin ollen päädyimme käyttämään karkeaa kuvaa tilastojen keskiarvosta (ks. tarkemmin Erkkilä ja Widgrén 1994). Jos lisäksi ajatellaan, että tarkoituksenamme on ensisijaisesti tehdä arvioita eri EU-maiden välisestä suhteesta Baltian-kaupassa, ei BKT-estimaatin valinnalla ole niin suurta merkitystä.

Kuviossa 1 on esitetty eri EU-maiden todellinen ja mallilla laskettu potentiaalinen osuus EU:n ja Baltian maiden kaupasta. Pylväistä havaitaan, että vetovoimamallin antama kuva EU-maiden ja Baltian välisestä toteutuneesta kaupasta ei ole kovin tarkka. Jos lasketaan todellisten kauppavirtojen ja potentiaalisten kauppavirtojen suuruusjärjestysten välinen järjestyskorrelaatio, saadaan arvoksi 0.5.

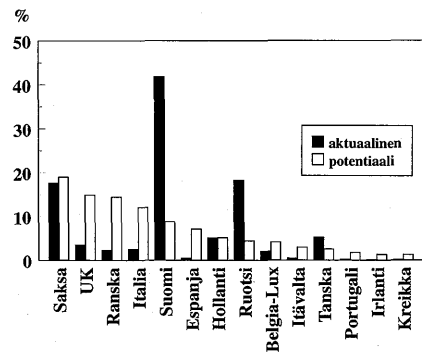
Kuviol. Baltian EU kauppa, aktuaalinen ja potentiaalinen osuus maittain

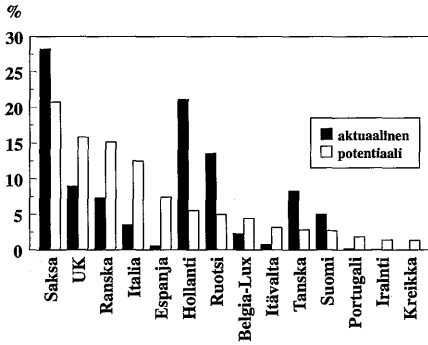
Järjestyskorrelaatiota laskee erityisesti se, että Suomen ja Ruotsin osuus EU:n Baltian-kaupasta on korostunut.

Kuvioissa 2-4 on kuvattu vastaavat kaupan aktuaaliset ja potentiaaliset jakaumat yksittäisille Baltian maille erikseen.

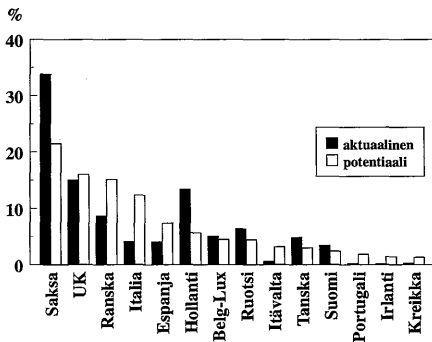
Kuvio 2. Viron EU kauppa, aktuaalinen ja potentiaalinen osuus maittain

Kuvio 3. Latvian EU kauppaa, aktuaalinen ja potentiaalinen osuus maittain

Kuvio 4. Liettuan EU kauppaa, aktuaalinen ja potentiaalinen osuus maittain

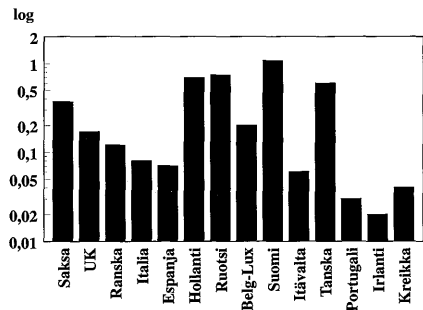
Niistä havaitaan, että todellinen kauppa vastaa maiden suuruusjärjestyksellä arvioituna parhaiten mallin antamaa kuvaa mahdollisuuksista kaikkein eniten Liettuaassa ja vähiten Virossa. Virossa Suomen ja Ruotsin ylikorostunut asema sotkee korrelaatioita huomattavasti.

Yksi silmiinpistävä piirre kuvioissa 2-4 on se, että yksikään EU-maa ei näytä toimivan todella aktiivisesti koko Baltian alueella, mutta samat maat toistuvat paljolti aktiivisempien joukossa. Virossa Suomi ja Ruotsi sekä osin myös Saksa ja Tanska ovat kärjessä, mutta kaksi ensiksimmäintua nousevat aivan omaan

luokkaansa. Latviassa Saksa ja Hollanti dominoivat kauppaa, mutta myös EU:n pohjoismaiden rooli on kohtalaisen tärkeä. Baltian maista eteläisiin Liettua suuntautuu kaupassaan enemmän malliennusteen mukaan Saksaan, mutta toisaalta myös Hollantiin.

Kuvioista 1-4 on selkeästi luettavissa, että mikäli uskotaan siihen, että estimoimamme vetovoimamalli kykenee kuvaamaan tietyn maan tai maaryhmän kaupan jakauman potentiaaleja - ei tee systemaattisia virheitä tiettyjen maaryhmien mukaan - Baltian kaupan jakauma tulee muuttumaan huomattavasti lähivuosina. Eniten käyttämätöntä kauppapotentiaalia näyttäisi olevan EU:n suurilla jäsenmailla Saksaa lukuunottamatta. Kaupan osuuden suhteen myös Suomen, Ruotsin, Hollannin ja Tanskan aseman voidaan olettaa vähenevän. Kuviossa 5 on vastaava tarkastelu tehty absoluuttisena kaupan määrän vertailuna. Koko Baltian osalta kuvio antaa ymmärtää, että mainitut maat olisivat jo hyödyntäneet kauppapotentiaalinsa myös määrällisesti nykyisillä tulotasoilla.

Kuvio 5. EUn Baltian kauppa, todellinen kauppa jaettuna potentiaalisella kaupalla

Baltian maiden EU-kaupan potentiaali

Tarkastelemme seuraavassa Viron, Latvian ja Liettuan kaupan potentiaalia yksittäisten EU maiden kanssa. Taulukossa 1 on kuvattu 15 EU maan ja Viron keskinäiset aktuaaliset kauppavirrat ja niiden potentiaalit suuruusjärjestyksessä viimeksimainitun mukaan. Viron suurimpia kauppakumppaneita ovat Suomi, Ruotsi ja Saksa. EU:n suuret maat (Saksa, Iso-Britannia, Ranska ja Italia) muodostavat myös potentiaaliin suuria markkinoita Viron viennille ja ovat vastaavasti myös itse suuria viejiä Viroon. Suomi sijoittuu kuitenkin suhteellisen korkealle verrattuna vaikkapa Ruotsiin ja Tanskaan.

Taulukosta käy myös ilmi että Suomen ja Ruotsin kauppapotentiaalit alittavat aktuaalisen tasonsa. Maittaiset erot aktuaalisen ja potentiaalisen kaupan välillä ovat varsin suuret. Kaksi edellä mainittua maata ovat ainoita, joissa potentiaali alittaa aktuaalisen kaupan tason. Esimerkiksi edellä mainittu Itävalta ei käytä kaikkia mahdollisuuksia hyväkseen kaupassa Viron kanssa. Lisääntyvän kauppavaihdon suurimpia potentiaalisia voittajia ovat pienet, etäällä Virosta sijaitsevat maat kuten Portugali ja Kreikka, joiden aktuaalinen kauppa suhteessa potentiaaliin on pienin, mutta absoluuttisesti arvioiden Viron kaupan voidaan arvioida lisääntyvän kaikkein voimakkaimmin EU:n suuret maat. Potentiaali suhteessa aktuaaliseen kauppaan on tyypillisesti noin kymmenkertainen.

Tarkastelussa mukana olevista maista Viro tuo eniten Suomesta ja Ruotsista (240 milj. USD ja 77 milj. USD). Suomesta yksistään tuodaan n. 25 prosenttia Viron koko tuonnista ja Ruotsista n. 10 prosenttia. Näiden kahden maan osuus on siis yli kolmannes. Muita kaupan tasoon vaikuttavia tekijöitä ovat Suomen ja Ruotsin läheinen sijainti. Kaupan vapautumi-

sen myötä patoutunut kulutuskysyntä tyydytetään ensin läheisiltä markkinoilta. Suomi ja Ruotsi tarjoavat tällöin luonnollisen kohteen. Viron kolmas suuri kauppakumppani on Saksa, josta tuodaan saman verran kuin Ruotsista (71 milj. USD). Tuonti näistä kolmesta lähellä sijaitsevasta maasta on melkein puolet Viron kokonaistuonnista.

Taulukko 2 EU maiden ja Viron väliset kaupan potentiaalit ja aktuaalinen kauppa, milj. USD

<u>MAA</u>	<u>POT.</u>	<u>AKT.</u>
Saksa	421	142
Iso-Britannia	330	29
Ranska	321	18
Italia	268	20
Suomi	195	338
Espanja	158	4
Hollanti	116	42
Ruotsi	99	148
Belgia-Lux.	92	17
Itävalta	66	4
Tanska	57	43
Portugali	39	2
Irlanti	30	1
Kreikka	28	1

Tulosten mukaan Viro ei ole kyennyt hyödyntämään potentiaaliaan kaikkien EU maiden kanssa yhtä hyvin. Kauppa on toistaiseksi keskittynyt Suomeen, Ruotsiin ja Saksaan. Gravi-taatiomallin ennuste onkin että Viron ulkomaankaupan alueellinen jakautuma tulee muuttumaan siten, että kauppa suuntautuu enemmän Saksan ja Pohjoismaiden ulkopuolelle. Tällöin kysymykseen tulisivat esim. EU:n suuret (Ranska, Italia, Iso-Britannia ja Espanja) sekä Itävalta. Tuonin ja viennin suuntautuminen on toistaiseksi hyvin samanlaista, joten johtopäätöksetkin ovat samat.

Taulukko 3. EU maiden ja Latvian väliset kaupan potentiaalit ja aktuaalinen kauppa, milj. USD

<u>MAA</u>	<u>POT.</u>	<u>AKT.</u>
Saksa	691	271
Iso-Britannia	528	86
Ranska	505	70
Italia	416	34
Espanja	247	6
Hollanti	186	203
Ruotsi	166	130
Belgia-Lux.	148	22
Itävalta	105	7
Tanska	95	80
Suomi	91	48
Portugali	62	2
Irlanti	47	1
Kreikka	44	1

Taulukossa 3 on raportoitu vastaavat luvut EU maiden kaupalle Latvian kanssa suuruusjärjestyksessä potentiaalisen tason mukaan. Latvian kolme suurinta tuontimaata ovat Saksa, Ruotsi ja Suomi. Latvia vie eniten Hollantiin, Saksaan ja Ruotsiin.

Latvian ulkomaankauppa Suomen ja Ruotsin kanssa alittaa potentiaalisen tasonsa, mutta vastaavasti Hollannin ja Tanskan tuontipotentiaalit alittavat aktuaalisen tuonnin. Ruotsin toteutunut tuonti on suurinpiirtein yhtä suuri kuin potentiaali. Hollannin, Tanskan ja Ruotsin tuonti Latviasta on suurelta osin välitysöljyä (75, 83 ja 57 prosenttia koko tuonnista). Öljyn osuus ylittää myös 60 prosenttia Ranskan ja Italian kokonaistuonnissa.

Kuten Viron tapauksessa, myös Latvian osalla etäisyys näyttää todellisuudessa korostuvan malliennustetta enemmän. Etäisyysmuuttujan kerroinhan on etumerkiltään negatiivinen, lähellä sijaitsevien maiden potentiaali muodos-

tuu suuremmaksi, mutta Baltian esimerkissä ainakin alkuvuodet viittaavat siihen, että etäisyys on tätäkin tärkeämpi kaupan juuri avauduttua.

Sekä Viro että Latvia hyödyntävät suhteellisen hyvin potentiaaliaan Saksan kaupassa, verrattuna muihin suuriin EU maihin. Latvia on selvästi pienempi kauppakumppani Suomelle, sekä aktuaalisesti että potentiaalisesti, kuin Viro. Viron esimerkkiä seuraten, Latvia hyödyntää kaupan mahdollisuuksia suhteessa potentiaaliin huomosti suurten EU ja eteläisten jäsenmaiden kanssa.

Taulukko 4. EU maiden ja Liettuan väliset kaupan potentiaalit ja aktuaalinen kauppa, milj. USD

<u>MAA</u>	<u>POT.</u>	<u>AKT.</u>
Saksa	965	350
Iso-Britannia	719	155
Ranska	678	89
Italia	555	42
Espanja	331	42
Hollanti	254	138
Belgia-Lux.	202	52
Ruotsi	198	66
Itävalta	142	6
Tanska	134	50
Suomi	109	36
Portugali	83	2
Irlanti	64	2
Kreikka	59	3

Taulukkoon 4 on koottu yhteen Liettuan ulkomaankaupan potentiaalit ja toteutuneet tavavirrat potentiaalien mukaan suuruusjärjestyksessä. Liettuan kolme suurinta kauppakumppania ovat Iso-Britannia, Saksa ja Hollanti viennissä sekä Saksa, Ranska ja Hollanti tuonnissa. Öljy hallitsee kokonaiskauppaa tiettyjen mai-

den tuonnista Liettuasta (54, 82 ja 77 prosenttia Ranskan, Belgia-Luxemburgin ja Iso-Britannian tuonnista). Liettuan vientipotentiaali suhteessa toteutuneeseen vientiin on tyypillisesti n. 10-kertainen. Suurena öljynviejänä Hollantiin Liettua on kyennyt hyödyntämään potentiaaliaan hyvin, joka on käytännöllisesti katsoen samalla tasolla kuin aktuaalinen vienti.

Liettuan kohdalla ei näy pätevän sama kuin Viron ja Latvian kohdalla, eli että Suomi ja Ruotsi pystyisivät käyttämään potentiaaliaan yhtä hyvin hyväkseen. Tanskan ja Saksan vientipotentiaalit suhteessa aktuaaliseen vientiin on suunnilleen sama kaikkien kolmen Baltian maan kaupassa. Saksa tarjoaa potentiaalisesti suurimmat vientimarkkinat Liettualle. Sama pätee myös Viron ja Latvian kohdalla.

Lopuksi

Kaikki kolme Baltian maata ovat pystyneet käyttämään vientimahdollisuuksiaan Suomeen, Ruotsiin, Tanskaan ja Hollantiin hyvin. Baltia käy siis suhteellisen intensiivisesti kauppaa lähialueiden kanssa ja vähemmän tiiviisti muiden EU maiden kanssa. Tulokset viittaavatkin siihen, että Baltian ulkomaankaupan alueellinen rakenne tulee muotoutumaan uudelleen siten, että suurten EU maiden rooli tulee korostumaan.

Yhtenä mielenkiintoisena teemana on usein keskusteltu Baltian sisäisestä kaupasta. Usein kuulee väitettävän, että Baltian oma sisäinen kauppa on kärsinyt maiden erillisistä pyrkimyksistä lännen markkinoille. Taulukossa 5 on esitetty gravitaatiomallin antamat arviot Baltian maiden väliselle kaupalle. Niistä huomataan, että rajanaapurukset (Viro-Latvia ja Latvia-Liettua) käyvät itse asiassa varsin vilkkaasti kauppaa. Kaupan määrä ylittää jopa vetovoimamallin mukaisen potentiaalain. On muistetta-

Taulukko 5. Baltian maiden keskinäinen kaupanpotentiaali ja aktuaaliset kauppavirrat, milj. US

<u>MAAPARI</u>	<u>POT.</u>	<u>AKT.</u>
Latvia-Liettua	103	181
Viro-Liettua	53	61
Viro-Latvia	97	46

va, että muun muassa välityskauppa saattaa sotkea Baltian sisäisen kaupan lukuja, mutta vastaavia havaintoja on tehty myös Virossa (ks. Teet Rajasalun artikkeli tässä numerossa). Joka tapauksessa Baltian sisäiset kauppajärjestelyt muodostavat suomalaisille - asioita ulkoapäin katsovina - kiintoisan potentiaalisen tutkimuskohteen.

Kirjallisuus

- Aitken, N. (1973): The Effect of EEC and EFTA on European Trade: A Temporal Cross-section Analysis, *American Economic Review*, Vol 57, 881-892.
- Andersson, J. (1979): A Theoretical Foundation for the Gravity Equation, *American Economic Review* Vol. 63, 881-892.
- Baldwin, R. (1993): The Potential for Trade between the Countries of EFTA and Central and Eastern Europe, *EFTA Occasional Papers*, No. 44.
- Baldwin, R. (1994): Towards an Integrated Europe, *CEPR*, London.
- CEPR (1990): Monitoring European Integration, The Impact of Eastern Europe, *A CEPR Annual Report*, *CEPR*, London.
- Erkkilä, M. - Widgrén, M. (1994): Suomen

- Baltian kaupan potentiaali ja suhteellinen etu, *Elinkeinoelämän tutkimuslaitos B 101*.
- Hamilton, C. - Winters, A. (1992): Opening up International Trade with Eastern Europe, *Economic Policy 14*, 77-116.
- Levinsohn, J. - Leamer, E. (1994): International Trade Theory: The Evidence, *esitelmä ERWIT94-konferenssissa Roomassa 8.-11.9.1994*.
- Linnemann, H. (1966): An Economic Study of International Trade Flows, North-Holland, Amsterdam.
- Lugus, O. - Vartia, P. (toim.) (1993): Estonia and Finland. A Retrospective Sosioeconomic Comparison, *Elinkeinoelämän Tutkimuslaitos, B 86*.
- Pöyhönen, P. (1963): A Tentative Model for the Volume of Trade between Countries, *Weltwirtschaftliches Archiv*.
- Wang, Z. - Winters, A. (1991): The Trading Potential of Eastern Europe, *CEPR Discussion Papers*, No. 610.